

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Стечик Богдани Василівни на тему: «Методика розслідування незаконної лікувальної діяльності», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Конституція України, в ст. 3 проголошує людину, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпеку найвищою соціальною цінністю. В ст. 49 Основного Закону закріплено конституційне право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Виходячи з цього, медичні заклади та заклади органів охорони здоров'я повинні забезпечувати надання медичних послуг належної якості. Проте, сьогодні значно збільшилась кількість випадків некваліфікованого та неякісного надання медичної допомоги, що суперечить закріпленим конституційним правам людини. Все частіше має місце здійснення незаконної лікувальної діяльності.

Дії, пов'язані зі здійсненням незаконної лікувальної діяльності кваліфікуються за ст. 138 Кримінального кодексу України (далі – КК України). Варто зазначити, що правоохоронні органи стикаються з труднощами в розкритті даної категорії злочинів, через недосконалість процесуального та організаційно-тактичного забезпечення розслідування. З цієї причини, дуже мало випадків виявлення та притягнення до кримінальної відповідальності за злочини пов'язані із здійсненням незаконної лікувальної діяльності, що підтверджується аналізом слідчої практики.

Специфіка цієї категорії кримінальних проваджень та необхідність використання слідчим спеціальних медичних та інших знань призводить до складності дослідження обставин кримінального правопорушення, а звідси й недостатність зібраних доказів на стадії досудового розслідування.

На даному етапі розвитку криміналістики спостерігається недостатня дослідженість методики розслідування незаконної лікувальної діяльності, хоча методиці розслідування професійних злочинів медичних працівників приділено значну увагу в наукових працях. Більшість наявних наукових розробок методики розслідування незаконної лікувальної діяльності здійснювались на основі раніше чинного законодавства і наявних, на той час, способів вчинення даної категорії злочинів.

Саме цим проблемам присвячена дисертація Стедик Б.В., тему якої ми вважаємо актуальною як в теоретичному, так і в практичному аспектах.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

У процесі дослідження дисертант, використовуючи загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, вибір яких обумовлений особливостями його мети і задач, об'єкта і предмету, отримав високий рівень обґрунтованості сформульованих положень і висновків. Дослідник для досягнення поставлених завдань системно використовує різноманітні методи наукових пошуків: історичний, порівняльно-правовий, статистичний, формально-логічний, конкретно-соціологічний. Результати дисертаційного дослідження ґрунтуються на достатньо репрезентативній емпіричній базі: результати анкетування 200 працівників правоохоронних органів, серед яких слідчі, працівники оперативних підрозділів та прокуратури; узагальнені дані вивчених 17 кримінальних справ (проваджень), розпочатих за ознаками злочину, передбаченого ст. 138 КК України за період з 2012 по 2016 роки; статистичні дані Державної судової адміністрації України стосовно розглянутих кримінальних справ, пов'язаних із здійсненням незаконної лікувальної діяльності.

Про актуальність теми дослідження свідчить також її тісний зв'язок з **науковими програмами, планами, темами**. Дисертація виконана відповідно до Пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ на 2015-2019 роки, затверджених наказом МВС

України від 16.03.2015 року № 275, та плану науково-дослідної роботи Львівського державного університету внутрішніх справ «Протидія злочинам, підслідним ОВС: правові, кримінологічні та криміналістичні аспекти» (державний реєстраційний № 0112U007493).

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій. Варто зазначити, що дисертація, на сьогоднішній день, є одним і з перших в Україні спеціальним комплексним дослідженням, відповідно до чинного законодавства України. Розроблена методика розслідування незаконної лікувальної діяльності з урахуванням сучасних способів вчинення даної категорії злочинів.

У межах здійсненого дослідження узагальнено слідчу практику з розслідування незаконної лікувальної діяльності, проаналізовано наявні наукові розробки, сформульовано поняття «криміналістичної характеристики незаконної лікувальної діяльності», запропоновано тактику та програму дій слідчого, проведено класифікацію версій, що можуть виникати на початковому етапі розслідування даної категорії злочинів, запропоновано нові ідеї з організації тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування злочинів, передбачених ст. 138 КК України.

При цьому достовірність результатів дослідження підтверджується досить широким впровадженням у практичну судово-слідчу діяльність пропозицій і рекомендацій дисертанта.

Вивчення змісту дисертаційного дослідження дозволяє зробити висновок про наявність суттєвої наукової новизни.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації та в опублікованих працях. Основні положення та висновки, сформульовані у дослідженні, висвітлені автором у 7 наукових публікаціях, у тому числі 4 наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях з юридичних наук, перелік яких затверджено МОН України, 1 статті, опублікованій у зарубіжному періодичному виданні, а також 2 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура дисертації зумовлена метою та предметом дослідження і складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 245 сторінок, із яких основний текст - 187 сторінок, список використаних джерел – 29 сторінок (245 найменувань) та 6 додатків.

Важливо зазначити, що основні теоретичні положення дисертаційного дослідження належним чином аргументовані і викладені в логічній послідовності.

У першому розділі дисертації **«Криміналістична характеристика незаконної лікувальної діяльності»** автором проаналізовано наукові підходи до правового регулювання надання медичної допомоги, а також монографічних досліджень щодо виявлення, розслідування та припинення злочинів під час надання медичної допомоги та проаналізовано криміналістичну характеристику незаконної лікувальної діяльності.

У другому розділі дисертації **«Організація розслідування незаконної лікувальної діяльності»** виділено типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування незаконної лікувальної діяльності, проведено аналіз та визначено обставини, що підлягають встановленню під час розслідування злочинів у сфері незаконної лікувальної діяльності, виділено типові версії, що мають значення на початковому етапі розслідування. Зосереджено увагу на ролі медичних спеціалістів та експертів, визначено роль взаємодії між слідчим та підрозділами, що залучаються до розслідування незаконної лікувальної діяльності.

У третьому розділі дисертаційного дослідження **«Тактичне забезпечення розслідування незаконної лікувальної діяльності»** приділена увага особливостям тактики проведення слідчих (розшукових) дій та підкреслено значення використання спеціальних знань під час розслідування незаконної лікувальної діяльності (у тому числі спеціальних медичних та психологічних знань).

Дисертаційне дослідження в цілому відрізняється аргументованістю та

обґрунтованістю сформульованих висновків. Автором використаний значний обсяг літературних джерел та нормативно-правових актів, інших офіційних документів. Висновки і пропозиції науково обґрунтовані і широко підтверджені різними інформаційними даними. Заслуговує на увагу також і рівень апробації положень дисертаційного дослідження.

Автореферат дисертації досить повно розкриває її зміст і дає уявлення про наукову цінність і практичну значущість даної роботи.

Все вищевикладене дозволяє позитивно оцінити рецензовану роботу Б.В. Стецьк, відзначити її новизну, самостійність виконання, достатній науковий рівень. Разом з тим необхідно відзначити також наявність деяких недоліків, дискусійних положень та сформулювати відповідні зауваження:

У цілому позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Б.В. Стецьк, необхідно вказати також на наявність в ній спірних положень і висловити окремі зауваження.

У Розділі I «Криміналістична характеристика незаконної лікувальної діяльності» розглянуто основні наукові підходи до правового регулювання надання медичної допомоги та проаналізовано структуру криміналістичної характеристики даного виду злочинів, однак недостатню увагу приділено детальному дослідженню таких елементів криміналістичної характеристики, як особа злочинця та спосіб підготовки злочину (стор. 18-67). Спірним є також виділення знарядь та засобів злочинів в самостійний елемент криміналістичної характеристики. На нашу думку, знаряддя та засоби доцільно включити в спосіб злочину.

У підрозділі 2.2. «Обставини, що підлягають встановленню під час розслідування незаконної лікувальної діяльності» автором мене чітко розмежовуються функції та значення для розслідування криміналістичної характеристики злочинів і обставин, що підлягають встановленню. Так на стор. 131 роботи і стор. 9 автореферату вказується, що такі обставини зумовлюються не тільки предметом

доказування і ознаками відповідного складу злочину, але і криміналістичною характеристикою правопорушення («...Встановлено, що формування обставин, які підлягають з'ясуванню під час розслідування незаконної лікувальної діяльності, зумовлено трьома чинниками: предметом доказування (ст. 91 КПК України), кримінально-правовою та криміналістичною характеристиками певного кримінального правопорушення...»). З останнім твердженням не можна погодитися, адже криміналістична характеристика злочину - це типова модель певного виду злочину, яке несе в собі криміналістично-значущі ознаки, тобто такі які вказують на можливі способи і умови злочину, його наслідки (вперш за все, слідову картину і на особу злочинця), що допомагає у побудові версій та здійсненні інформаційно-пошукової діяльності. Та й сам дисертант в роботі робить висновок, що криміналістична характеристика злочину і обставини, що підлягають попри все є різноплановими категоріями. І це правильно. Однак попереднє твердження не вірне.

Зазначені зауваження носять в основному дискусійний характер, а тому суттєво не впливають на зазначену оцінку виконаної роботи. Таким чином, є всі підстави для загального висновку про актуальність дисертації Б. В. Стецьк на тему: «Методика розслідування незаконної лікувальної діяльності», яка являє собою самостійне наукове дослідження і носить закінчений характер. В ньому отримані результати, що мають вагомое теоретичне й практичне значення, зумовлюють обґрунтовану розробку методики зазначеної категорії злочинів, що у сукупності свідчить про досягнення мети дослідження та вирішення низки поставлених завдань.

Дисертаційне дослідження відповідає вимогам п. 9, 10, 12, 13, 14 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а його автор Богдана Василівна Стецьк заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата

юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність.

Офіційний опонент
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри криміналістики
Національного університету
«Одеська юридична академія»

О.П. Ващук

29.11.2016 р.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Ващук'.

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ